

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

Кафедра історії та права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Леонід БАЧУРІН

«_____» _____ 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

Рівень освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність (ості) для всіх спеціальностей бакалаврського рівня

Освітня програма: всі освітні програми ДВНЗ «ДонНТУ» бакалаврського рівня

Мова навчання: українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти за всіма спеціальностями.

Розробники: Нікульчев М. О., доц., к.філос.н., доцент кафедри ІтаП
Фесенко А. М., доц., к.і.н., доцент кафедри ІтаП
Дяченко Н. І., доц., к.і.н., доцент кафедри ІтаП

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ІтаП

Протокол №__ від «__» _____ 2021 р.

Завідувач кафедри ІтаП _____ Лариса МОІСЄЄНКО
(підпис)

Схвалено науково-методичною комісією 03 Гуманітарні науки

Протокол №1 від 1 вересня 2021 р.

Голова НМК _____ Микола НІКУЛЬЧЕВ
(підпис)

Схвалено навчально-методичним відділом ДВНЗ «ДонНТУ»

Протокол №__ від «__» _____ 2021 р.

Начальник НМВ _____ Ганна ПАНЧЕНКО

1. Загальна інформація

Форма навчання	Денна	Заочна
Статус	Обов'язкова	
Обсяг в кредитах ЄКТС	4	4
Обсяг в годинах за навчальним планом, разом: в тому числі:	120	120
лекції:	32	4
практичні заняття:		
лабораторні заняття:		
семінари:	16	4
самостійна робота:	72	112
Форма підсумкового контролю	Екзамен	
Дисципліну викладають	Нікульчев М. О. (mykola.nikulchev@donntu.edu.ua) Дяченко Н. І. (nataliia.diachenko@donntu.edu.ua) Фесенко А. М. (andrii.fesenko@donntu.edu.ua) https://donntu.edu.ua/gorn/kafedra-ip	

Передумови для вивчення дисципліни: історія України та української культури

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу формування світоглядної культури студента, який би вмів бачити сутність природних і суспільних явищ, а також знаходити форму їх теоретичного вираження; міг відшукати принципові можливості практичного впровадження теоретичних висновків; був здатний не лише передбачати найближчі та віддалені наслідки, до яких можуть привести ці висновки, але й знайти певну позицію, яка йде з внутрішніх спонукань; прагне до заснованих на моральних підвалинах об'єктивно-вірних вирішень проблем, що виникають у житті.

Основні завдання навчальної дисципліни.

Згідно з вимогами освітньої програми студент, після засвоєння навчальної дисципліни, має продемонструвати такі результати навчання:

Компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних досягнень, вміння формулювати нові підходи задля рішення теоретичних та практичних задач у наукових дослідженнях.
- Здатність працювати у великій науковій групі, розуміючи відповідальність за отримані результати роботи, а також беручи до уваги бюджетні витрати та персональні зобов'язання. Набуття навичок міжособистісної взаємодії.
- Потенціал креативності у генеруванні ідей та досягненні наукових цілей.
- Здатність ефективно спілкуватися зі спеціальною та загальною аудиторіями, а також представляти складну інформацію у зручній та зрозумілій спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи.
- Здатність і готовність використання основних інформаційних технологій, способів та засобів одержання, збереження, обробки інформації (бази експериментальних даних), методології наукової та педагогічної діяльності, представлення результатів роботи та комунікації із міжнародною спільнотою.
- Здатність працювати у великій інтернаціональній групі, ставитися із повагою до національних та культурних традицій, способів роботи інших членів групи.
- Спроможність мотивувати слухачів та рухатися до спільної мети. Проводити навчання студентів першого та другого освітньо-наукових рівнів на лекційних, практичних та лабораторних заняттях.
- Здатність до абстрактного мислення, пошуку та критичного аналізу інформації, генерування нових ідей.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність бути критичним і самокритичним.

- Здатність демонструвати знання філософсько-світоглядних засад, сучасного стану, тенденцій розвитку і наукових досягнень у сфері цивільної безпеки та у суміжних сферах.
- Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері цивільної безпеки, досягати наукових результатів, що створюють нові знання.
- Здатність демонструвати прихильність до етичних зобов'язань та етики поведінки в наукових дослідженнях.
- Оволодіння історико-філософською спадщиною, як основою філософського знання.
- Засвоєння основ філософії науки та потреби засвоєння філософської культури як необхідної складової власної професійної культури.
- Осягнення становлення, сучасні інтерпретації й основні категорії ідеї та концепції метафізики, гносеології та феноменології як змістовно-структурних компонентів філософії.

Програмні результати навчання:

- Здатність орієнтуватися у історико-філософському матеріалі;
- Здатність розумітися на особливостях становлення метафізики, гносеології та феноменології, основних напрямів та шкіл у сучасній філософії;
- Вміння розуміти специфіку пізнавальної діяльності як взаємодії суб'єкта й об'єкта;
- Здатність розкрити зміст основних категорій, ідей та концепцій.
- Вміння використовувати набуті знання для аналізу глибинних змін, що відбуваються у всіх сферах суспільного життя під впливом науки, для соціальної і гуманітарної оцінки науково-технічної діяльності та її наслідків як позитивного так і негативного аспектів (соціальних, екологічних та інших);
- Вміння використовуючи філософський і, зокрема етичний потенціал курсу, навчити аспірантів долати крайнощі ідеології сциєнтизму і технократизму на шляху більш конструктивного підходу, що дозволяє позитивно осмислювати і вирішувати проблеми, породжувані наукою з позицій раціоналістичних і гуманістичних.
- Вміння виділяти загальнонаукові (філософські) компетентності, спрямовані на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
- Здатність ясно та ефективно описувати інтенсивні, глибокі й деталізовані результати наукової роботи.
- Вміння узагальнювати, критично мислити й аналізувати явища та проблеми, які вивчаються, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології.
- Здатність вести спеціалізовані наукові семінари та публікувати наукові статті в основних фахових журналах та збірниках у вказаній предметній області.
- Здатність здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.
- Вміти вибирати, виходячи з технічної задачі, стандартизований метод оцінювання та вимірювального контролю характерних властивостей продукції та параметрів технологічних процесів.
- Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм.

3. Очікувані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання:

- Основ філософії, розвиток потреби оволодіння філософською культурою як необхідною складовою власної професійної культури.
- Сутності основних категорій наукового пізнання.
- Поглядів основних світових та вітчизняних філософів.
- Тенденцій розвитку філософських систем, сучасного соціального та наукового процесу.

Уміння:

- Самостійно аналізувати філософську наукову літературу та застосовувати категоріально-понятійний апарат філософії як методологічну основу для власного дослідження.
- Відрізняти прояви буденного, релігійного та наукового світоглядів та відповідно оцінювати їх.
- Розвивати свій кругозір та виробляти в собі елементи філософського світогляду.

- Осмислювати соціальні явища й процеси, орієнтуватися в них.
- Здійснювати пошук інформації через бібліотечні фонди, комп'ютерні системи інформаційного забезпечення, періодичну пресу.
- Використовувати набуті знання для аналізу глибинних змін, що відбуваються у всіх сферах суспільного життя під впливом науки, техніки для соціальної і гуманітарної оцінки науково-технічної діяльності та її наслідків як позитивного так і негативного аспектів (соціальних, екологічних та інших).
- Використовуючи філософський і, зокрема етичний потенціал курсу філософія та наукове пізнання щоби навчити долати крайнощі ідеології сцієнтизму і технократизму на шляху більш конструктивного підходу, що дозволяє позитивно осмислювати і вирішувати проблеми, породжувані наукою і технікою з позицій раціоналістичних і гуманістичних.

4. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамени;
- стандартизовані тести;
- індивідуальні та командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання під час поточного контролю (за результатами семінарських занять та виконання індивідуальних або групових завдань) та підсумкового контролю.

	С.1	С.2	С.3.	С.4	С.5	С.6	С.7	С.8	Інд. завд.	Поточний контроль	Іспит	Максимальний бал
Рядок 1	5	5	5	5	5	5	5	5		40	60	100
Рядок 2	10		10		10		10			40	60	100
Рядок 3	3	3	3	3	3	3	3	3		24	60	84

У Рядку 1 зазначено можливу кількість балів для денної, а у Рядку 2 – для заочної форм навчання. При відпрацюванні С/З, які пропущені з поважної причини (за наявності підтверджуючого документа), студент має можливість отримати до 5 балів за кожен з відпрацьованих тем (Рядок 1). У третьому рядку наведена можлива максимальна кількість балів за відпрацьовані С/З при пропуску без поважної причини. При пропусках Лекцій їх необхідно самостійно законспектувати (згідно плану) та продемонструвати викладачеві наявність конспекту й переказати стисло його вміст. До іспиту допускаються студенти, які не мають пропусків Лекційних та С/З або вчасно (до передіспитової консультації) відпрацювали їх.

Результати підсумкового контролю оцінюються за 100-бальною шкалою та чотирибальною («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Відповідність між шкалами встановлюється наступним чином:

Оцінка	
За 100-бальною шкалою	Для екзамену, курсового проекту(роботи), практики, диференційованого заліку, кваліфікаційного екзамену, випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (проекту)
90 – 100	відмінно
74 – 89	добре
60 – 73	задовільно
0 – 59	незадовільно

1. Програма навчальної дисципліни

6.1 Основні теми дисципліни

- Тема 1. Філософія, її предмет і роль у суспільстві
 Тема 2. Виникнення і основні етапи розвитку філософії
 Тема 3. Розвиток філософської думки в Україні
 Тема 4. Філософія буття
 Тема 5. Діалектика як теорія розвитку
 Тема 6. Природа як предмет філософського аналізу
 Тема 7. Філософія суспільства
 Тема 8. Філософія історії
 Тема 9. Філософське розуміння свідомості
 Тема 10. Суспільна свідомість і її структура
 Тема 11. Пізнання. Наукове пізнання
 Тема 12. Філософія людини
 Тема 13. Глобальні проблеми і перспективи сучасної цивілізації.

6.2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1	Тема 1. Філософія, її предмет і роль у суспільстві	2	
2	Тема 2. Виникнення і основні етапи розвитку філософії	1	
3	Тема 3. Розвиток філософської думки в Україні	1	1
4	Тема 4. Філософія буття	1	
5	Тема 5. Діалектика як теорія розвитку	1	
6	Тема 6. Природа як предмет філософського аналізу	1	
7	Тема 7. Філософія суспільства	1	1
8	Тема 8. Філософія історії	2	
9	Тема 9. Філософське розуміння свідомості	2	1
10	Тема 10. Суспільна свідомість і її структура	1	
11	Тема 11. Пізнання. Наукове пізнання	1	
12	Тема 12. Філософія людини	1	1
13	Тема 13. Глобальні проблеми і перспективи сучасної цивілізації	1	
	Усього годин	16	4

6.3. Теми лабораторних занять

Лабораторних занять не передбачено.

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1	Тема 1. Філософія, її предмет і роль у суспільстві	7	9
2	Тема 2. Виникнення і основні етапи розвитку філософії	10	19
3	Тема 3. Розвиток філософської думки в Україні	7	9
4	Тема 4. Філософія буття	3	5
5	Тема 5. Діалектика як теорія розвитку	1	5
6	Тема 6. Природа як предмет філософського аналізу	2	5
7	Тема 7. Філософія суспільства	2	4
8	Тема 8. Філософія історії	7	10
9	Тема 9. Філософське розуміння свідомості	7	9
10	Тема 10. Суспільна свідомість і її структура	7	10
11	Тема 11. Пізнання. Наукове пізнання	5	9
12	Тема 12. Філософія людини	7	9
13	Тема 13. Глобальні проблеми і перспективи сучасної цивілізації	7	9

	Усього годин	72	112
--	--------------	----	-----

7. Література

7.1. Основна

1. Хрестоматія з історії європейської філософії : навч. посіб / ред. В.Л. Петрушенко . — Львів : Новий Світ-2000, 2020 . — 572 с.
2. Історія філософії : підручник / Г.І. Волинка, В.І. Гусєв, Н.Г. Мозгова та ін. ; ред. Г.І. Волинка . — 2-ге вид. — Київ : Каравела, 2015 . — 479 с.
3. Філософи Донбасу : Історико-теоретичні нариси . — Донецьк : ГО "Асоціація філософів і релігієзнавців", ТОВ "Східний видавничий дім", 2014 . — 299 с.
4. Основи філософських знань : Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : навч. посіб. — К. : ЦУЛ, 2008 . — 1028 с.
5. Вступ до філософії : кредитно-модульний курс : навч. посіб. ; /за ред. Л.М. Нікітіна . — 3-тє вид., доп. та перероб. — К. : ЦУЛ, 2008 . — 257 с.
6. Історія філософії : підручник / Г.І. Волинка, В.І. Гусєв, Н.Г. Мозгова та ін. ; ред. Г.І. Волинка . — 2-ге вид. — Київ : Каравела, 2015 . — 479 с.
7. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : Хрестоматія / В.П. Андрущенко, Т.І. Андрущенко, Н.Б. Адаменко та ін. ; ред. Г.І. Волинка . — К. : Каравела, 2019 . — 464 с.
8. Філософія : підруч. для студ. вищих навч. закл. / Л.В. Губерський, В.П. Андрущенко, А.О. Баумейстер та ін. — 2-ге вид, перероб. та доп. — Харків : Фоліо, 2018 . — 621 с.
9. Філософія : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів усіх спец. / К.В. Кислюк . — 3-є вид. виправ. — Київ : вид-во Кондор, 2016 . — 230 с.
10. Філософія : навч. посіб. : вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії / В.Л. Петрушенко . — Львів : вид-во Львівської політехніки, 2014 . — 596 с.

7.2. Допоміжна

1. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В. П. Андрущенко, М. І. Михальченко. — 2-ге вид., випр. й доп. — К. : Вид-во «Гене́за», 1996. — 368 с.
2. Голубинцев В. О., Данцев А. А., Любченко В. С. Философия для технических вузов : учебник / В. О. Голубинцев, А. А. Данцев, В. С. Любченко. — Ростов н/Д. : Феникс, 2001. — 512 с.
3. История философии: учеб. пособие / Под ред. В. М. Мапельман и Е. М. Пенькова. — М. : Изд-во ПРИОР, 1997. — 464 с.
4. Історія філософії: підручник / Кер. авт. кол. В. Г. Кремень. — 2-ге вид., перероб. та доп.. — Х. : Прапор, 2003. — 768 с.
5. Кохановский В. П. Философия и методология науки : учебник / В. П. Кохановский. — Ростов н/Д. : Феникс, 1999. — 576 с.
6. Спиркин А. Г. Философия : учебник / А. Г. Спиркин. — М. : Гардарики, 2001. — 816 с.
7. Философия : учеб. пособие / Авт. кол. под рук. Е. Ф. Осичнюка, В. С. Зубова. — 2-е изд. — К. : Изд-во «Ника-Центр», 1997. — 384 с.
8. Алексеев П. В. Социальная философия : учеб. пособие П. В. Алексеев. — М. : ООО «ТК Велби», 2003. — 256 с.
9. Кальной И. И. Философия : учебник. — Симферополь : Бизнес-Информ, 2003. — 448 с.
10. Крапивенский С. Э. Социальная философия : учебник. — 4-е изд., испр. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. — 416 с.
11. Лазарев Ф. В., Трифонова М. К. Философия : учеб. пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. — Симферополь : СОНАТ, 2003. — 352 с.
12. Мареев С. Н., Мареева Е. В. История философии (общий курс) : учеб. пособие /С. Н. марев, Е. В. Марева. — М. : Академический Проект, 2003. — 880 с.
13. Огородник І. В., Огородник В. В. Історія філософської думки в Україні : курс лекцій: навч. посібник / І. В. Огородник, В. В. Огородник. — К. : Вища шк.; Т-во «Знання», КОО, 1999. — 543 с.
14. Философия : учеб. пособие / Под общ. ред. Ю. А. Харина. — Мн. : Тетра Системс, 1998. — 432 с.
15. Філософія : навч. посібник / За ред. І. Ф. Надольного. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Вікар, 2001. — 457 с.
16. Філософія : підручник / За заг. ред. В. Г. Кременя, М. І. Горлача. — 3-тє вид., перероб. і доп. — Х.: Прапор, 2004. — 736 с.

7.3. Методична

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи з дисципліни «Філософія» для студентів всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання. Покровськ : ДонНТУ, 2019.
<http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/31897>

8. Інформаційні ресурси

1. <http://www.osvita.org.ua/library/philosophy/>
2. https://www.umsa.edu.ua/storage/kf_filosof/files/6oT7nwlcLkZyC3ZHNzJiIY3pCdIpyB6hP2Yij8SN.pdf
3. https://shron1.chtyvo.org.ua/Horlach_Mykola/Osnovy_filosofskykh_znan.pdf
4. http://eprints.zu.edu.ua/20184/1/Saukh_Filosofija.pdf
5. https://shron1.chtyvo.org.ua/Petrushenko_Viktor/Filosofia_Kurs_lektsii.pdf
6. <https://app.box.com/s/ftf8eppmx36i83sab9759aqux7171dra>